

Kitaabka Daanyeel - Sagaashan iyo Kow

Daah-furka Webiga Nebinimada: Socdaal Lagu Dhex Marayo Xidhiidhada U Dhexeeya Dhaqdhaqaaqyada Riyooyinka Daanyeel

Jeff Pippenger
2024-02-24

Aqoontii la furay dhaqdhaqaaqii malaa'igtii kowaad waxa lagu matalayaa riyadii Webiga Ulay ee ku qoran kitaabka Daanyeel. Riyaddaasu waxay matalaysaa cutubyada toddobaad, siddeedaad, iyo sagaalaad ee Daanyeel, aqoontiina la furay dhaqdhaqaaqii malaa'igtii saddexaad waxa lagu matalayaa riyadii Webiga Hiddeqel, taas oo matalaysa cutubyada tobnaad, kow iyo tobnaad, iyo laba iyo tobnaad. Xidhiidhada ka dhexeeya labada dhaqdhaqaaq way badan yihiin. Labada dhaqdhaqaaq waxa isku xidhaya boqol iyo lix iyo labaatan sannadood laga bilaabo fallaagadii 1863 ilaa wakhtiga dhammaadka ee 1989.

Labada wakhti ee ugu dambeeya, dhaqdhaqaaq kasta gudhiisa, waxaa lagu asteeyey “toddobada jeer” ee Laawiyyintii labaatan iyo lix. Jaahilnimada, dabadeedna baabannimada, waxay ku tuntay meesha quduuska ah iyo ciidankii ilaa wakhtiga ugu dambeeya ee 1798. Laga bilaabo fallaagadii 1863 ilaa 1989, waxaa jiray tumasho ruuxi ah sida ay matalaan afarta karaahiyo ee Yexesqeel cutubka siddeedaad.

Afartan iyo lixda sannadood ee ka bilaabma dhammaadkii cadhadii kowaad ilaa dhammaadkii cadhadii u dambaysay ee 1844, intii uu Masiixu dhisayey macbud ruuxi ah oo uu si kedis ah u soo galay Oktoobar 22, 1844, waxay u dhigmaan wakhtiga dhammaadka ee 1989 ilaa sharciga Axadda ee dhowaan imanaya, markaas oo Masiixu mar kale dhisayo macbud ruuxi ah oo uu si kedis ah ugu iman doono saacadda dhulgariirka weyn ee Muujintii kow iyo tobnaad.

Markii malaa'igta saddexaad timid 1844, Rasuulkii Axdiga ayaa si kedis ah u muuqday inuu nadiifiyo wiilashii Laawi; laakiin sannadkii 1863, Laawiyyintaas aan aaminka ahayn waxay diideen farriintii Muuse ee Eliiyaah keenay, oo waxay u jeesteen inay cidlada ku warwareegaan. Habkaas imtixaanka ah dhexdiisa, “dhisayaashu” ugu dambayntii way diidi lahaayeen “dhagaxii geeska” ee “toddobada goor”, dabadeedna waxay ka gudbi lahaayeen dhaqdhaqaaqii Filadelfiya oo ay geli lahaayeen kaniisadda La'odikiya. Maalmaha ugu dambeeya, markii Rasuulkii Axdiga si kedis ah ugu yimaado macbudkiisa, xeerka Axadda ee dhowaan iman doona, wuxuu adeegsan doonaa Laawiyyinta aaminka ah si ay u yeedhaan adhigiisa kale. Kuwa aaminka ah ee maalmaha ugu dambeeya waxay ka gudbi doonaan “kaniisadda” La'odikiya oo ay geli doonaan “dhaqdhaqaaqa” Filadelfiya.

Dhaqdhaqaaqii malaa'igta koowaad wuxuu daabacay farriintiisii si rasmi ah loo habeeyey laba boqol iyo labaatan sannadood ka dib markii Kitaabka Quduuska ah ee King James la daabacay, dhaqdhaqaaqiina malaa'igta saddexaad wuxuu daabacay farriintiisii si rasmi ah loo habeeyey laba boqol iyo labaatan sannadood ka dib markii Baaqa Madax-bannaanida la daabacay. Farriinta si rasmi ah loo habeeyey ee labada dhaqdhaqaaqba waxaa awood lagu siiyey fulinta wax sii sheegid

ku saabsan Islaamka, taas oo lagu calaamadeeyey soo degidda malaa'ig. Imaatinka malaa'igtu wuxuu tilmaamay bilowgii “doodda” ee cutubka labaad ee Xabaquuq, wuxuuna horseeday daabacaadda looxyadii Xabaquuq.

Farriinta awoodda leh ee ay metelayeen looxyadii Xabaquuq waxay keentay niyad-jab, kaas oo soo geliyey wakhti dib-u-dhac ah, kaas oo horseeday farriintii Qaylada Saqda-dhexe, taas oo ku dhammaatay rumoobidda farriinta Qaylada Saqda-dhexe. Isbarbardhigyada ka dhexeeya labada dhaqdhaqaaq waxay u yihiin caddayn dhammaystiran kuwa doorta inay arkaan, in dhammaan qodobbada taariikhda Millerite ay ku xidhan yihiin oo dib loogu celiyey taariikhda boqolka iyo afartan iyo afarta kun. Muddada roobka dambe waxaa lagu tusaaleeyey dhaqdhaqaaqii Millerite, waxaana lagu rumoobaa dhaqdhaqaaqa Future for America. Marar badan waxyigu wuxuu wargeliyaa kuwa diyaar u ah inay maqlaan in kaliya kuwa garta roobka dambe ay heli doonaan.

Muddada, dhaqdhaqaaqa, iyo farriinta roobka dambe dhammaantood waxaa lagu metelay taariikhda Milleriyiinta, erayga “aqoonsado”na wuxuu ka dhigan yahay in la arko wax aad hore u aragtay. Sida keliya ee lagu arki karo muddada, dhaqdhaqaaqa, iyo farriinta roobka dambe waa in la aqoonsado in lagu muujiyey taariikhda Milleriyiinta. Waxa kale oo lagu muujiyey dhaqdhaqaaqyadii kale ee quduuska ahaa ee dib-u-habaynta. Dhaqdhaqaaqii Milleriyiintu wuxuu ahaa dhaqdhaqaaq bilow ah oo metela dhaqdhaqaaq dhammaad ah, sidaas darteedna wuxuu leeyahay tixraacyo aad uga toosan kuwa dhaqdhaqaaqyadii dib-u-habaynta ee ka horreeyey. Waxa kale oo uu xanbaarsan yahay astaanta Alfa iyo Oomeega, kaas oo had iyo jeer dhammaadka wax ku muujinaya bilowga wax.

Dhaqdhaqaaqii Millerite-ka waxaa la aasaasay saldhigyada, tiirka dhexe na wuxuu ahaa Daanyeel cutubka siddeedaad, aayadaha saddex iyo toban iyo afar iyo toban. Waan ogahay in Walaasha White ay aayadda afar iyo tobnaad u aqoonsato tiirka dhexe iyo saldhigga, laakiin xaqiiqadu waxay tahay in aayadda afar iyo tobnaad ay jawaab u tahay su'aasha ku jirta aayadda saddex iyo tobnaad. Jawaabtu waa madhan tahay haddii aan la fahmin su'aasha keenta jawaabta. Aayadda saddex iyo tobnaad waxay tilmaamaysaa riyada ku saabsan ku tumashada, taas oo ay fuliyaan laba awoodood oo wax baabbi'iya; aayadda afar iyo tobnaadna waa riyada Masiixa oo dib u soo celinaya macbudka iyo ciidanka la ku tuntay. Labada riyo si toos ah ayaa isugu xiran macnaha guud, naxwaha, iyo Palmoni, Tiriyaha Cajiibka ah.

William Miller waxa loo adeegsaday in lagu garto runaha aasaasiga ah, kuwaas oo ah Daanyeel cutubka siddeedaad, aayadaha saddex iyo toban iyo afar iyo toban. Jawharaddii ugu horraysay ee uu helay waxay ahayd “toddobada jeer” oo matasha ku tuntumidda aayadda saddex iyo tobanka, qaab-dhismeedkii uu ku dhisay dhammaan qaabkiisii nebiyadeedna wuxuu ahaa mawduuca “labada awoodood ee wax baabbi'iya” ee lagu matalay aayadda saddex iyo tobanka. Miller si sax ah ayuu u aqoonsaday in karaahiyada “joogtada ah” ee aayadda saddex iyo tobanka ay ahayd jaahilnimada, xadgudubka awoodda wax baabbi'isana uu ahaa baabaniyadda. Dareenkan, isla “aasaaska” qaab-dhismeedka Miller, iyo “aasaaska” aasaaska iyo tiirka dhexe, wuxuu ahaa fahamka ah in “joogtada” ee cutubka siddeedaad ay matalayso jaahilnimada. Aasaaska korodhka aqoonta ee taariikhda Millerite wuxuu ahaa in “joogtada,” ee Daanyeel cutubka siddeedaad ay ahayd jaahilnimada, waxyiguna si taxaddar leh ayuu u caddeeyey in “kuwa ku dhawaaqay qaylada

saacadda xukunka ay haysteen aragtida saxda ah ee joogtada.”

Aasaaska iftiinka lagu matalay “korodhka aqoonta” wakhtiga dhammaadka sannadkii 1989, sidoo kale waa “joogtada.” Tani si fudud waa isbarbardhig kale oo rabbaani ah. Si loo garto korodhka aqoonta ee lagu matalay lixda aayadood ee ugu dambeeya ee Daanyeel kow iyo toban, waxaa loo baahan yahay in la dabaqo qoraallada Ellen White. Qoraalladeeda gudaheeda waxay ku caddaynaysaa in taariikhda aayadda soddon iyo kow ee Daanyeel kow iyo toban lagu soo celin doono aayadaha ugu dambeeya ee Daanyeel kow iyo toban. Iyadoo aan jirin tilmaantaas waxyiga ah, fahamka taariikhda isbarbardhigga ah ee u dhexeysa aayadda soddon iyo kow iyo aayadaha afartan iyo afartan iyo kow waxay ahaan lahayd hawl aad uga sii adag.

“Joogtada” ku jirta kitaabka Daanyeel waxay u taagan tahay heethennimada, waana aasaaska aasaaska u ahaa Milleriyiintii, sidoo kalena waa aasaaska farriinta dhaqdhaqaaqa boqolka iyo afartan iyo afarta kun. Sidoo kale waa runta si ula kac ah qalad looga dhigay iyada oo loo marayo “been” la soo geliyey jiilkii saddexaad ee Adventism-ka Laodikiya, taas oo lagu sii tusaaleeyey karaahiyadii saddexaad ee “dumarka u ooyaya Tammuus” ee ku xusan cutubka siddeedaad ee Yexesqeel, iyo tanaasulka uu matalayo kaniisadda saddexaad ee Bergamos.

Tilmaanta rabbaaniga ah ee hagaysa doora “tan maalinlaha ah” sidii arrin ka taagan wakhtiga roobka dambe waa mid gabi ahaanba yaab leh, kana baxsan suuragalnimada in maskax aadanuhu dhisto. Jiilka afraad ee Adventism-ka Laodikiya waxaa lagu sawiray iyadoo u sujuudaya qorraxda, sidaasna ku metelaya aqbalidda calaamadda bahalka. Sister White waxay caddeyneysaa in helidda calaamaddaas ay tahay in qofku ku yimaado isla maanka bahalka, iyo in kuwa ku wareera macnaha ka geesta Masiixa, ay ugu dambayn ku dambayn doonaan dhinaca ninka dembiga. Waxaas oo dhan waxaa lagu matalay ragii waayeelka ahaa ee Yerusaleem ku jiray ee ku xusan Ezekiel cutubka siddeedaad.

Jiilka saddexaad iyo tan afraad ayuu Ilaah ku xukumaa kuwa isaga neceb, xukunkaasna waa la fuliyaa isla waqtiga fasalka kale ay helayaan shaabadda oggolaanshaha Ilaah. Qoraalka quduuska ah ee Qorniinka ku jira ee siiyey William Miller iftiinkii uu ugu baahnaa inuu garto in Roomaankii jaahiliga ahaa uu ahaa waxa kitaabka Daanyeel loogu matalay “kan maalinlaha ah,” ayaa ah aqoonsiga ugu toosan ee ninka dembiga, kaas oo odayaashii qadiimiga ahaa ay u sujuudaan cutubka siddeedaad ee Yexesqeel. Cutubku wuxuu aqoonsanayaa baadariga awoodda labaad ee wax baabbi’isa, isagoo isla markaasna aqoonsanaya jaahilnimada awoodda koowaad ee wax baabbi’isa. Runta mawduuca u ah qoraalkaasna waa doora Roomaankii jaahiliga ahaa, kaas oo 2 Tesaloniika ku ah awoodda ka celisa baadarinimada inay carshiga korto ilaa 538.

“Kan maalinlaha ah” ee ahayd runta saldhigga u ahayd Miller, taas oo u saamaxday inuu soo saaro qaab-dhismeed sii sheegid ku salaysan laba awoodood oo baabbi’inaya kuwaas oo ku tunta meesha quduuska ah iyo ciidanka, waa runta uu Bawlos ku aqoonsaday inay tahay runta la diido, taas oo keenta marin-habaabin xoog leh kuwa aan jeclayn isla runtaas maalmaha ugu dambeeya. Iyadoo la waafajinayo taariikhaha isbarbar socda, isla runtaas qudheeda, taas oo ah runta saldhigga ah, ayaa u saamaxday Future for America inay soo saarto qaab-dhismeed sii sheegid oo ku saabsan midowga saddex-geesoodka ah ee ugu dambeeya maalmaha ugu dambeeya.

Taas oo keliya ma aha, laakiin runtaas aasaasiga ah, oo ah runta aasaasiga u ah labada taariikhood ee isbarbar socda, ayaa laga dhigay “beenta” noqota qaladka salka u ah iyo marin-habaabinta xoogga leh ee Bawlos, waayo waxay noqotay qaab-dhismeedka farriinta roobka dambe ee beenta ah ee “nabad iyo ammaan,” taas oo ay ku dhawaaqayaan nimanka aan mar dambe codkooda kor u qaadi doonin si ay dadka Ilaah ugu muujiyaan xadgudubyadooda. “Kan maalinlaha ah” wuxuu matalaa aasaaska labadaba dhaqdhaqaaqa malaa’igtii kowaad iyo tan saddexaad, oo markii fallaagadii La’odikiya ay macnihiisii madax-iyo-cag u rogeen, iyadoo calaamadda shaydaanka u aqoonsaday inay tahay calaamad Masiixa, calaamaddii beenta ahayd waxay noqotay aasaaska farriinta been-abuurka ah ee roobka dambe ee beenta ah.

Iskala jooga, oo yaaba; qayliya, oo qayliya; way sakhraansan yihiin, laakiin khamri ma aha; way liicayaan, laakiin cabbid xoog leh ma aha. Waayo, Rabbigu wuxuu idinku shubay ruuxa hurdo qoto dheer, oo indhihiinniina wuu xidhay; nebiyadiinna iyo taliyayaashiinnana, wax arki jirayna, isagu wuu daboolay. Oo riyadii wax walba waxay idiin noqotay sidii erayada kitaab la shaabadeeyey, oo ay dadku u geeyaan mid aqoon leh, iyadoo leh, Fadlan kan akhri; markaasuu yidhaahdaa, Ma kari karo; waayo, waa la shaabadeeyey. Oo kitaabkana waxaa loo geeyaa kii aan aqoonta lahayn, iyadoo leh, Fadlan kan akhri; markaasuu yidhaahdaa, Anigu aqoon ma lihi. Sidaas daraaddeed Rabbigu wuxuu yidhi, Maaddaama dadkanu ay afkooda iigu soo dhowaadaan, oo bushimahooda igu maamuusaan, laakiinse qalbigooda iga fogeeyeen, oo cabsidooda ay iga qabaan lagu baray qaynuunka dadka, sidaas daraaddeed, bal eega, waxaan mar kale dadkan dhexdiisa ka samayn doonaa shaqo yaab leh, xataa shaqo yaab leh iyo wax lala yaabo; waayo, xigmaddii kuwa xigmadda leh way baabbi’i doontaa, oo waxgarashadii kuwa garashada badanna waa la qarinn doonaa. Waxaa iska hoogay kuwa taladooda si qoto dheer uga qariya Rabbiga, oo shuqulladooduna gudcurka ku jiraan, oo yidhaahda, Yaa na arka? oo yaa na yaqaan? Hubaal waxyaalahaad kor iyo hoos u rogaysaan waxaa loo tirin doonaa sida dhoobada dheryasameeyaha; waayo, shuqulku miyuu kii sameeyey ka odhan doonaa, Isagu ima uu samayn? mise waxa la sameeyey miyuu kii qaabeeyey ka odhan doonaa, Isagu waxgarasho ma lahayn? Ishacyaah 29:9–16.

Nebiyadii oo dhammu waxay ka hadleen maalmaha ugu dambeeya, waxaana si cad been loogu sheego si loo rogo macnaha “kan maalinlaha ah” gebi ahaanba uu si dhow ugu daydaa qeexidda dembiga aan la cafiyi karin. In qof lagu sheego inuu weligiis lumay waxa ay ka baxsan tahay awoodda, ama awoodda anshaxeed, ee dadka ay dadka kale u leeyihiin; hase yeeshee taasi ma aha waxa halkan lagu tilmaamayo.

Kuwa Ishacyaah ku jira ee wax walba madax-hoos u roga, taas oo si fudud u ah hadal kale oo Ishacyaah meel kale ku tilmaamay inay gudcur ugu yeedhaan iftiin ama iftiin ugu yeedhaan gudcur, waxaa loo aqoonsaday inay yihiin odayaashii hore ee Yerusaaalem xukuma, iyadoo xukunkoodii ugu dambeeyey la matalayo.

Waxaa iska hoogay kuwa xumaanta wanaag ugu yeedha, wanaaggana xumaan; kuwa gudcurka iftiin uga dhiga, iftiinkana gudcur; kuwa qadhaadhka macaan uga dhiga, macaankana qadhaadh! Waxaa iska hoogay kuwa indhahooda isku caqli weyn, oo hortooda isku miyir qaba! Waxaa iska hoogay kuwa xoog ku leh cabbidda khamriga, oo ah niman karti u leh qasidda cabbitaanka xoogga leh; kuwa kuwa sharka leh xaq ku sheega laaluush aawadiis, oo

xaqnimadana ka qaada kan xaqa ah! Sidaas daraaddeed, sida dabku u liqo xaabada qalalan, oo lolku u baabbi'yo buunshaha, sidaas oo kale xididkoodu wuxuu noqon doonaa qudhun, ubaxooduna wuxuu u kici doonaa sida boodhka; maxaa yeelay, waxay diideen sharciga Rabbiga ciidammada, oo quudhsadeen erayga Kan Quduuska ah oo reer binu Israa'iil. Sidaas daraaddeed cadhadii Rabbigu way ku kululaatay dadkiisa, oo gacantiisuu ku fidiyey iyaga, wuuna ku dhuftay; buurihiina way gariireen, meydadkoodiina waxaa lagu kala tuuray jidadka dhexdooda. Taas oo dhammu aawadeed cadhadiisu kama noqon, laakiinse gacantiisu weli way fidsan tahay. Oo calan ayuu quruumaha fog u taagi doonaa, oo iyaguu uga foorin doonaa dunida darafkeeda; oo bal eega, waxay iman doonaan si degdeg ah oo dhakhso leh. Ishacyaah 5:20–26.

Calanka Ilaah (boqolka afartan iyo afarta kun) ayaa la taagayaa sida calanka marka dhowaan la soo rogo sharciga Axadda, waana markaas marka “cadhada Rabbigu ku kululaato dadkiisa,” oo uu “gacantiisa ku fidiyo iyaga ka gees ah,” oo uu “ku dhufto,” iyo “meydadkooduna waxay dhexda jidadka ku daadsami doonaan.” Dhexda jidadku waa jidadka Yerusaaalem marka malaa'igaha baabbi'ya ee Yexesqeel cutubka sagaalaad lagu amro inay baxaan “oo wax dilaan; ishiinnu yaanay u tudhin, hana u naxariisanina: Gebi ahaanba u laaya waayeel iyo dhallinyaro, hablo iyo carruur yaryar, iyo dumarba; laakiinse ha u dhowaanina nin kasta oo calaamaddu saaran tahay; oo ka bilaaba meesheyda quduuska ah. Markaasay ka bilaabeen odayaashii guriga hortiiisa joogay.” “Odayaasha” Yexesqeel, kuwaas oo Sister White ay sheegtay inay ahaayeen kuwii loo igmaday inay noqdaan ilaaliyeyaasha dadka, waa “sakhraamiinta Efrayim” ee Ishacyaah kuwaas oo “wax walba rogoga” cutubyada siddeed iyo labaatan iyo sagaal iyo labaatan.

Cutubka shanaad waxay yihiin kuwa “ku xoog badan cabbidda khamriga, oo rag itaal leh oo qasa cabbid xoog leh: kuwa xaq ka dhigta kuwa sharka leh laaluush aawadiis.” Markii la daabacay buugga Questions on Doctrine, nimankii qadiimiga ahaa waxay ka cabbeen koobkii Protestantism-ka riddaysan, waxayna soo bandhigeen injiilka been abuurka ah ee xaq-ka-dhigidda oo sheeganaya in dadka aan quduus laga dhigi karin, in Masiixu yahay Beddelkeenna, laakiin aanu ahayn Tusaalaheenna. Markay sidaas yeeleen, buuggu wuxuu xaq ka dhigay kuwa sharka leh, isagoo ujeeddadiisu tahay abaalgudka ah in laga aqbalo kaniisadaha dhacay ee Protestantism-ka riddaysan. Tuducani wuxuu tilmaamayaa xukunkooda ugu dambeeya, sababta xukunkaasna waa in ay “quudhsadeen eraygii Kan Quduuska ah ee Israa'iil.” Waxay sidaas ku sameeyeen iyagoo diiday fahamka “kan maalinlaha ah,” oo ay soo bandhigeen kuwii bixiyey qayladii saacadda xukunka, iyo iyagoo ka cabbay koobkii Protestantism-ka riddaysan.

Qoraalkaas dhexdiisa waxay waxa macaan qadhaadh uga dhigaan, waxayna waxa qadhaadh macaan uga dhigaan. Farriinta ku jirta gacanta malaa'igta marka uu soo degayo waa macaan, laakiin gunaanadka farriintu waa qadhaadh. Waxay ku doodaan in farriinta runta ah ee roobka dambe, oo bilaabmata marka malaa'igtaasi soo degto, ay tahay qadhaadh; halka gunaanadka ay ku tilmaamayaan farriin been ah oo macaan oo nabad iyo ammaan ah, waayo kama ay joogsan karaan inay wax walba madax-hoos u rogaan.

Meesha dembigani ku taagan yahay waxay ku taal dhammaadka wakhtigoodii imtixaanka wadajirka ahaa. Sidaa darteed, waa habboon in la arko in falalkooda ay ku aqoonsadeen hawsha

shaydaanniga ah ee jaahilnimada inay tahay hawsha Masiixa ay yihiin isbarbar-dhig nebiyadeed oo la mid ah dembiga aan la cafin karin, kaas oo ah in hawsha Ruuxa Quduuska ah lagu aqoonsado inay tahay hawsha Shaydaan. Gelinta “beenta” jiilkii saddexaad ee Adventism-ka waxay siisay caqligii aasaasiga ahaa ee farriintooda beenta ah ee roobka dambe, ugu dambayntiina waxay ku keentaa iyaga dhalanteed xoog leh. Isla meesha uu Miller ku yimid inuu fahmo macnaha saxda ah ee “kan maalinlaha ah” ayaa ah meesha iyaga lagu muujiyey in lagu afgembiyey.

Ninna yaan ninna khiyaanayn si kasta ha ahaatee; waayo maalintaasu iman mayso ilaa marka hore riddoobid timaaddo, oo ninkaas dembiga ah la muujiyo, oo ah wiilka halaagga; kaas oo iska soo horjeeda oo is-weyneeya wax kasta oo Ilaah lagu magacaabo ama la caabudo oo dhan; sidaas daraaddeedna isaga oo isu ekaysiinaya Ilaah ayuu ku fadhiistaa macbudka Ilaah, isagoo isa tusaya inuu Ilaah yahay. Miyeydaan xusuusanayn inaan idinkula hadlay waxyaalahan markii aan weli idinla joogay? Haddaba imminkana waad garanaysaan waxa hortaagan si isaga loo muujiyo wakhtigiisa. Waayo qarsoodiga xumaantu durba wuu shaqaynayaa; keliya kan hadda joojinaya ayaa sii joojin doona ilaa laga qaado jidka. Dabadeedna kan sharcilaawaha ah waa la muujin doonaa, kaas oo Rabbigu ku baabbi'in doono neefta afkiisa, oo ku baabbi'in doono iftiinka imaatinkiisa; kaas oo imaatinkiisu yahay sida shuqulka Shaydaanka oo leh xoog oo dhan iyo calaamooyin iyo yaabab been ah, iyo khiyaano kasta oo xaqdarrada ah oo ku jirta kuwa halaagaya; maxaa yeelay ma ay aqbalin jacaylka runta si ay u badbaadaan. Taas aawadeedna Ilaah wuxuu u soo diri doonaa marin-habaabin xoog leh, si ay been u rumaystaan; in dhammaantood la xukumo kuwii aan runta rumaysan, laakiinse ku farxay xaqdarrada. 2 Tesaloniika 2:3–12.

Nebiyadu waxay ka hadlaan maalmaha ugu dambeeya si ka badan taariikh kasta oo quduus ah oo ka horraysay, taasuna waa run marka laga hadlayo tuducan. Aasaaska kordhinta aqoonta ee Miller waa isla aasaaska kordhinta aqoonta ee timid 1989, waayo fahamka saxda ah ee taariikhda nebiyadeed ee la xidhiidha “maalinlaha,” wuxuu sharxayaa taariikhda aayadaha afartan iyo kow iyo afartan ee Daanyeel kow iyo toban. Waxa ay tani ka dhigan tahay ayaa ah in haddii ardayga nebiyadda uusan fahmin doorka jaahilnimada iyo xidhiidhkeeda nebiyadeed ee Rooma papal-ka, markaas ardaygu ma awoodi doono inuu garto in hawsha marka hore lagu xannibayo koritaanka baabtinimada, dabadeedna hawsha baabtinimada loogu fadhiisinayo carshiga dunida ay jaahilnimadu fulisay, iyo in hawshaasu ay tusaale u tahay doorka bahalka dhulka ee Muujintii saddex iyo toban, kaas oo marka hore xanniba baabtinimada, laakiin dabadeed is beddela oo ku fadhiisiya carshiga dunida. Doorka bahalka dhulka ee Muujintii saddex iyo toban waxaa loo matalayaa inuu yahay mustaqbalka Ameerika.

Waxaan sii wadi doonaa tixgelinteenna ku saabsan furitaanka iftiinka Webiga Hiddekel maqaalkeenna xiga.

“Kii wax ka hoos arka oogada sare, oo akhriya qalbiyada dadka oo dhan, wuxuu kuwa iftiin weyn helay ka yidhaahdaa: ‘Iyagu kuma ay murugoon, kumana ay amakaagin xaaladdooda akhlaaqeed iyo tan ruuxiga ah aawadeed.’ Hubaal, iyagu waxay doorteen jidkooda, naftooduna waxay ku faraxdaa karaahiyadooda. Aniguna waxaan dooran doonaa khiyaamooyinkooda, oo cabsiyaashoodana waan ku soo dejin doonaa; maxaa yeelay markaan yeedhay, ninna iima jawaabin; markaan hadlayna, ma ay maqlin: laakiinse waxay hortayda ku

sameeyeen shar, oo waxay doorteen wixii aanan ku farxin.’ ‘Ilaahna wuxuu u soo diri doonaa marin-habaabin xoog leh, si ay been u rumaystaan,’ maxaa yeelay ma ay aqbalin jacaylka runta, si ay u badbaadaan,’ ‘laakiinse waxay ku farheen xaqdarrada.’ Ishacyaah 66:3, 4; 2 Tesaloniika 2:11, 10, 12.

“Macallinkii janniga ahaa ayaa weyddiiyey: ‘Khiyaano ka xoog badan oo maanka marin habaabin kartaa maxaa ka sii daran marka laga yeelayo inaad ku dhisaysaan aasaaska saxda ah oo Ilaahna aqbalayo shuqulladiinna, halka dhab ahaan aad waxyaalo badan ugu dhaqaaqaysaan sida xeeladaha dunidu dhigaan oo aad dembi uga gelaysaan Rabbiga? Hoogay, waa khiyaano weyn, waa marin-habaabin soo jiidasho leh, oo qabsata maanka marka dad mar uun runta yaqaanay ay qaabka cibaado-u-egga ah ku khaldaan ruuxdeeda iyo xooggeeda; marka ay u maleeyaan inay hodan yihiin, maalna ku bateen, oo aanay waxba u baahnayn, halka dhab ahaan ay wax kasta u baahan yihiin.’”

“Ilaahimuhu kama uu beddelmin xagga addoommadiisa aaminka ah ee dharkooda nadiif ka ilaashanaya. Laakiin kuwo badan ayaa qaylinaya, ‘Nabad iyo ammaan,’ iyadoo halaag kadis ahi ku soo degayo iyaga. Haddaanay jirin toobad dhammaystiran, haddaanay dadku qalbigooda is-hoosaysiin qirasho ku samayn oo aanay runta u aqbalin sida ay Ciise ku tahay, marnaba jannada ma geli doonaan. Marka daahirintu ka dhacdo safafkeenna, mar dambe kuma nasan doonno raaxo, innagoo ku faanayna inaannu hodan nahay oo hanti ku kordhnay, waxbana aanan u baahnayn.

“Yaa run ahaan u odhan kara: ‘Dahabkeenna dab baa lagu tijaabiyey; dharkeenna dunidu ma nijaasayn?’ Waxaan arkay Barayaheennii oo tilmaamaya dharka waxa loogu yeedho xaqnimada. Markuu ka siibay, wuxuu muujiyey wasakhdii hoose ku qarsoonayd. Dabadeedna wuxuu igu yidhi: ‘Miyaadan arkayn sida ay iskaga yeelyeel ahaan ugu dabooleen wasakhdooda iyo qudhunka dabeecaddooda?’ “Sidee bay magaalada aaminka ahi dhillo ku noqotay!” Gurigii Aabbahay waxaa laga dhigay guri ganacsi, meel ay joogitaankii iyo ammaantii rabbaaniga ahi ka tageen! Sababtaas aawadeed waxaa jira tabardarro, xoogguna waa maqan yahay.’” Testimonies, volume 8, 249, 250.